

JUBILEJI

PETER RIBNIKAR – SEDEMDESETLETNIK

Peter Ribnikar se je rodil 30. julija 1925 v Retnjah, ki so tedaj spadale v katastrsko občino, župnijo in občino Križe pri Trziču. Maturiral je dvajset let pozneje na kranjski gimnaziji. Nato je bil med prvimi študenti zgodovine na ljubljanski filozofski fakulteti po drugi svetovni vojni. V začetku je bil Milko Kos edini profesor na oddelku, leta 1946 pa so se mu pridružili Bogo Grafenauer kot docent na novi stolici za zgodovino Slovencev, Gregor Čremošnik kot profesor jugoslovanske zgodovine in Josip Klemenc za stari vek in arheologijo. Naslednje leto je začel predavati Metod Mikuž, leta 1948 pa se je vrnil v Ljubljano na univerzo Fran Zwitter. Oddelek je zdaj dobil tudi asistente, najprej Vasilija Melika, leta 1951 pa še Marjana Britovška in Ignacija Vojeta. Tega leta je tudi Peter Ribnikar diplomiral iz zgodovine kot glavnega in geografije kot stranskega predmeta.

Njegovo nadaljnjo pot je odločil sedemmesečni strokovni arhivski tečaj, ki ga je tedanje zvezno ministrstvo za znanost in kulturo organiziralo pri Zgodovinskem inštitutu Jugoslovanske akademije v Dubrovniku oziroma pri dubrovniškem državnem arhivu. Začel se je 15. januarja in končal 10. avgusta 1950. Pomožne zgodovinske vede in arhivistika so bile temelj tega tečaja, o njegovi kvaliteti pa priča izpitna komisija, ki ji je predsedoval Jorjo Tadić, med člani pa so bili Milko Kos, Ilija Sindik in Viktor Novak. Ta tečaj, ki so se ga udeležili tudi slovenski študenti zgodovine, med njimi Božo Otorespec in Peter Ribnikar, je bil začetek naše sodobne arhivske strokovne izobrazbe.

Peter Ribnikar je bil brž po tečaju, še pred diplomo, 3. decembra 1950 sprejet v službo v glavnem slovenskem arhivu in mu ostal zvest vse do upokojitve 29. junija 1988. V tem dolgem času se je menjavalo delo, ki se je z njim ukvarjal, spreminjali so se naslovi, ki jih je imel, spreminjali so se nazivi in prostori arhiva. Začel je kot »pripravnik za zvanje nižji arhivar bibliotekarske arhivarske stroke«, končal pa kot arhivski svetnik in pomočnik direktorja. Arhiv, v katerem je delal, je začel kot Osrednji državni arhiv Slovenije (ODAS), potem je bil DAS in AS. – Arhiv SR Slovenije, ko je odhajal v pokoj, danes pa se imenuje Arhiv Republike Slovenije (ARS).

Leta 1953 se je arhiv preselil iz Narodnega muzeja v prostore, kjer je bila pred prvo vojno nemška kazina, med obema vojnama pa kavarna in restavracija Zvezda. Teh prostorov pa ni bilo mogoče obdržati, ker se je zanje odločila slovenska skupščina. Arhiv se je moral izseliti, vendar je direktor nekaj časa poskušal s pasivno rezistenco. Tako je gradivo za mojo disertacijo (volilni imeniki in zapisniki volitev v kranjski deželni zbor) postalo nedostopno v kazinskih kletih, meni pa je bilo onemogočeno delo. Iz teh težav me je rešil Peter Ribnikar s svojo uvidevnostjo in prijaznostjo. Gradivo smo skrivaj prepeljali v nove arhivske prostore pri šentjakobskem mostu. Tu sem spet lahko delal naprej. Tudi danes še velja: hvala za to veliko uslugo!

Raznovrstnost dela, ki se je z njim ukvarjal Peter Ribnikar v arhivu, je lepo naštel Janez Kos v *Arhivih* 1985. Arhivsko delo pa se je povezovalo z delom v arhivskih društvih in seveda s pisanjem.

Ribnikar je sodeloval pri mnogih arhivskih publikacijah, vodnikih po arhivih, objavah dokumentov, katalogih itd. Objavil je vrsto najrazličnejših poročil, diskusijskih prispevkov, ocen, preglednih člankov, arhivističnih in zgodovinskih razprav in še drugih stvari.

V *Enciklopediji Slovenije* so izšli članki Društvo (v drugem zvezku), Franciscejski kataster (v tretjem zvezku), Imenska knjiga, Jožefinski kataster (v četrtem zvezku), Kataster (v petem zvezku), Podporno društvo za slovenske visokošolce v Pragi (v devetem zvezku). Med objavami virov moramo posebej opozoriti na Slovenske podložniške prislege patrimonialnega sodišča Bled (1976), pa tudi na regeste dokumentov za zgodovino pošte (PTT arhiv). Naštejemo naj še nekaj tehničnih razprav: Posestne in gospodarske razmere loško-snežniškega gospostva do srede 18. stoletja (*Kronika* 1955), Dr. Josip Mal, njegovo delo v arhivu in za razvoj arhivistike (*Arhivi* 1988), Zemljiški kataster kot vir za zgodovino (*Zgodovinski časopis* 1982), Slovenski doktorji, promovirani na Karlovi univerzi v Pragi 1917–1939 (*Zgodovinski časopis* 1992), Prispevek k ustanovitvi Slovenskega zdravniškega društva (*Zdravniški vestnik* 1993). O svojem delu v praškem arhivu je objavil Ribnikar več poročil in za naše potrebe poseben vodnik po praškem arhivskem gradivu (1989). Naslednji letnik Zgodovinskega časopisa bo natisnil še razpravo o podpornem društvu za slovenske visokošolce v Pragi.

Peter Ribnikar lahko z zadovoljstvom gleda na vse, kar je v preteklih 45 letih napravil naši arhivistiki in zgodovini v korist. Kakor vidimo, ga veselje in volja do dela še ne bosta zapustila. Želimo mu še mnogo uspehov!

Vasilij Melik

SLOVENSKA MATICA, SI-1000 Ljubljana, Kongresni trg 8,
pp. 458, tel.: (061) 12-63-190

je jeseni 1994 med svojimi publikacijami izdala tudi tri za zgodovinarje posebej zanimive knjige, ki jih člani Zveze zgodovinskih društev Slovenije lahko kupijo po članskih cenah SM:

Andrej Vovko
MAL POLOŽI DAR . . . DOMU NA ALTAR

»Portret slovenske narodnoobrambne šolske organizacije Družbe sv. Cirila in Metoda 1885–1918«, torej od ustanovitve CMD do razpada Avstro-Ogrske, je berljivo napisan prikaz slovenskih prizadevanj, da bi z vztrajno in domiselno nabiranimi prostovoljnimi prispevki vzdrževali slovenske šolske zavode, posebej še v narodno najbolj ogroženih obrobni pokrajinah.

Lojze Ude
MOJE MNENJE O POLOŽAJU

»Članki in pisma 1941–1994« (v uredništvu in s spremno besedo Borisa Mlakarja) kažejo znanega narodnega delavca kot »kritičnega spremljevalca Osvobodilne fronte«, saj si je Lojze Ude upal odkrito nasprotovati vrsti potez (partijskega) vodstva OF, sprožil je tudi akcijo za premirje med obema taboroma državljanske vojne – in ostal živ, a od petdesetih let odrinjen na rob družbe.

Vladimir Ribarič
POTRESI V SLOVENIJI

»Ob stoti obletnici velikega ljubljanskega potresa« je podnaslov pregledno in poljudno napisane knjige našega uglednega naravoslovca, ki poleg uvodnih poglavij o mitih in realnosti potresov predstavlja pomembnejše potrese v Sloveniji in njenem sosedstvu od leta 792 dalje, posebej pa prikaže tudi stoletni razvoj slovenske seizmologije.